

Izhaja 10. in 25. dan  
vsakega meseca ter  
velja za celo leto  
3 gld., za pol leta  
1 gld. 60 kr.  
Na anonimne do-  
pise se ne ozira.  
Rokopisi in na oče-  
no poslane knjige  
se ne vračajo.

# Popotnik.

Spisi in dopisi  
naj se blagovoljno  
posiljati (frankli-  
rani) vredništvu  
(Reiserstrasse 8),  
naročnine,  
oznanila in rekla-  
macije pa založni-  
štvu: tiskarju J.  
Leonu v Mariboru.

List za šolo in dom.

Štev. 1.

V Mariboru, 10. januarja 1883.

IV. tečaj.

**O novem letu 1883.**

Učitelju brez trnja ni poklie izbran.

Pri delu svet zvestó nas opazuje,  
Ocenja bolj pouka že zaklad;  
Omiko si in vedo osvojuje,  
Zanima ga napredka lepi sad.  
Tovariši! v zavesti trudimo se vsi,  
Da svet kedaj v spoznanju ves se prerodi.

Zatoraj k slogi si roke podajmo,  
V značaju ohranimo si sreč,  
Življenja puhlega še ne poznamo,  
Napredka, dela oklenimo se.  
Omiki, domovini služi naš pogum,  
A v miru bistrimo si radi svoj razum.

V prihodnjost v lepih nadah se ozrimo:  
Mladine nam izročen blag je cvet;  
Le zdaj sreč za dobro jej vнемimo!  
Pohvalno sodil nas zato bo svet. —  
K spoznanju ko privedemo naš mladi rod,  
Spoznan pred svetom tudi naš bo stan povsod.

Savo Zorán.

## Rodoljubi!

Iz svojega novega doma, ktereга si je zanaprej postavil pod košatim Pohorjem v glavnem mestu spodnega Štajerja se „Popotnik“ v četrtem letu svojega potovanja danes v prvič k slovenskim domoljubom odpravlja, jih njihove naklonjenosti in prihodne gostoljubnosti prosit.

Pred vsem jim pa iz celega srea zakliče:

**Veselo novo leto!**

Naj se je z njegovo preselitvó na obala Drave, kar zadene njegove aktivne osebe, tudi veliko premenilo, po duhu ostane „Popotnik“ tudi na dalje tó, kar je od prvega začetka bil: vnet sodelavec na torišču za šolski naprédek in narodno prosveto na podlagi mile materinščine!

Ker se mu je posrečilo mnogo odličnih slovenskih pisateljev svojim stalnim sodelavcem pridobiti, so se njegove duševne moči tudi izdatno okrepile in zamogel bode zanaprej z novo navdušenostjo zopet po dvakrat na mesec z dobro natlačeno torbico k svojim prijateljem prihajati, samo da ga oni tudi gmotno izdatno podpirati blagovolijo, kajti pri svojem dragem potovanju križem sveta mu je primerne potnine res jako treba.

Ta pa ne iznaša več kakor 3 gld. za celo in 1 gld. 60 kr. za pol leta, in se naj blagovoljno v pravem času tiskarju in založniku Janez Leon-u v Maribor pošlje. Za učiteljske pripravnike velja „Popotnik“ za celo leto samo 2 gld., za pol leta pa 1 gld.

Vredništvo „Popotnika“.

## Beseda slovenskim učiteljem.

Koliko da vpliva izobraženo in vestno učiteljstvo na razvitje duševnih in gmotnih sil narodovih, to ve vsak presoditi ki je le nekaj v zgodovino novejšega časa pogledal.

Veliki vpliv se mora priznavati tudi slovenskemu učiteljstvu, kajti akoravno je dozdaj izhajalo iz samih ponemčevalnih učiteljskih in vsled tega v jezikovnem oziru ni bilo dovolj izobraženo, zadostovati tirjatvam slovenske narodne šole, je vendar spoznavši sveto svojo nalogo v velikem številu lotilo se dela ter si je po vztrajni marljivosti pridobilo najprej popolno znanje jezika potem pa je izdatno podpiralo slovensko literaturo in razširjalo med narodom slovenske knjige. A ne samo to, slovensko učiteljstvo stopilo je tudi kot aktivni sodelavec na literarno polje, ter zbiralo narodno blago, izobraževalo in čistilo naš jezik in vstvarilo si je iz svoje moči, brez vsake tuje podpore, po svojih šolskih časopisih — slovensko pedagogiko in lep del slovenske terminologije. Na ta vspeh sme slovensko učiteljstvo gotovo biti ponosno;

Uzrok, da o tem govorim, pa je ta, da mora vsak vspeh biti podlaga novemu, brez tega ni napredka. V sedajnem času, ko izobraženi svet v znanostih in umetnostih naglo napreduje, ko se socijalna in materialna stališča narodov preobračajo, ko se slovenskemu narodu ob vseh mejah po neugodnih državnih razmerah in prirodnih nezgodah izpodkopa živelj, ko naše gospodarstvo vsled pomanjkanja kmetijskih tečajev zaostaja napram inozemskemu, opirajočemu se na racionalni pouk, v takem času je bolj nego kedaj poprej sveta dolžnost vseh mož, kojih vzvišen poklic je biti učitelji naroda, da po geslu „učitelj je za narod“ napnô vse duševne sile, ohraniti si dosedajne vspehe, priboriti si novih in sploh posvetiti vse djanje in nehanje v blagor tistega naroda, iz kojega so in kojemu imajo služiti.

Iz tega ozira naj se mi dovoli, o dveh važnih nalogah slovenskega učiteljstva govoriti.

Pedagogika vseh kulturnih narodov izrečno tirja, da ima v narodni šoli biti materinščina učnim jezikom; v novejšem času je dostavila tirjatev, da ves pouk ima biti jezikovnim poukom. Na tem temelju, t. j. na temelju izobražene materinščine so Nemci, Francozje, Angleži i. dr. dospeli do čudovite stopinje prosvečenja in kultura starih Grkov in Rimljanov, katero še zdaj občudujemo, bila je tudi osnovana na njih klasičnem jeziku. Naj-li tedaj slovenski narod vspešno napreduje v omiki in blagostanju, treba ga na podlagi materinščine izobraziti v pismenem jeziku.

Tega pa niti knjiga niti časopis ne zamore, ako nista dobra šola in dobri učitelj ob pravem času sprijaznila mladi zarod s pismenim jezikom.

Torej, slovenski učitelji! Skrbite, da so Vaši učenci izstopivši iz šole večji slovenskemu pismenemu jeziku, da so večji razumno čitati slovensko poučno knjigo ali časopis, da so večji v prijazni slovenščini pisati prosto gospodarska pisma in račune. Čistite učencu jezik pri vsaki priliki, ter mu povejte za vsako djanje in orodje, sploh za vsako stvar mili krasni slovenski izraz namesto popačene tujke; tirjajte v šoli čisto besedo, pa spodbujajte mladino, da se tudi doma in v vsaki družbi poprime čiste slovenske besede.

Da v tem oziru narodna šola veliko zamore, menda nikdo ne dvomi. Iz svojega izkustva podam dva slučaja.

Potujoč pod debelim Schöckl-om slišal sem govoriti prostega kmeta, zraven pa njegove otroke — šolarje. A kolika je bila razlika! Veselil sem se sadu dobre šole. Slišal sem pa tudi v moje še večje veselje pod slovenskim Pohorjem priprostega

kmečkega mladenča, ki je v pričo mene popačeno tujo besedo, kakor da bi se je bil sramoval, nadomestil z lepoglasno slovensko.

Torej še enkrat, učite učitelji! slovensko mladino slovenskega pismenega jezika. Iz dobro izobražene in npravno odgojene mladine bo vstal samosvest narod, ki bo ljubil svoj jezik, branil svoje pravice, tuje blago pa spoštoval toliko, kolikor je res vredno. —

Glavni pogoj dobri šoli je dober učitelj, a to še ne zadostuje. Naj boljši učitelj s praznimi rokami vsega ne opravi. Vsak rokodelc, ki hoče kaj prida blago izdelovati, omisli si raznovrstnega dobrega orodja. Tem bolj je tega treba učitelju, ki v svoji delavnici olikuje in obrazuje naj žlahtnejšo stvar, v katero je zavita prihodnost vsega naroda.

Kako pa je pri nas na Slovenskem z učnimi sredstvi in pripomočki, kako je z šolsko literaturo sploh?

Neda se tajiti, da napredujemo; posebno v zadnjem času je marsiktero dobro zrno zagledalo beli dan, ali vendar je napredovanje nekako počasno in okorno, tudi trud posameznikov, ki imajo včasih premagovati nepričakovane težave, ne zadostuje potrebam celote. Kakor je še Slovenstvo razkosano, da Štajerec mnogokrat ne ve o Goričanu, Korošec ne o Kranjcu, tako je tudi delovanje na polju šolskih sredstev razcepljeno, nevzporedno sploh brez temeljnega vzajemnega načrta. Da! še naj navadnša učna sredstva se na slovenskih tleh ne izdelujejo, ker se učiteljstvo ni sporazumelo in zategadel tudi ni bilo trgovca založnika, ki bi prevzel posel, ktereга posamezni učitelj ne more. Tako n. pr. se je zgodilo pri slovenskih pisankah, da je dobivamo daleč iz tujine (Musil na Dunaju, Prettenhofer v Gradcu i. t. d.), pa vedno je izpodrivajo še nemške.

Vsled nepovoljne zveze med slovenskim učiteljstvom se pa tudi pripeti, da mnogoterim še vsa sredstva, ki so prišla za slovenske šole na svitlo, znana niso. Koliko učiteljev je pač na Štajarskem, Primorskem in Koroškem, ki še ne vedo, da se nekje v Ljubljani dobiva „globus“ s slovenskim poimenovanjem. Tudi jaz sem le po naključju iz nemškega založniškega kataloga zvedel, da je izdeluje Felkl v Pragi, globus sam pa mi je povedal da se dobiva pri Giontini-ja v Ljubljani. Isto tako je z zemljevidi, s stenskimi in atlanti. Za Kranjsko se najbrž dobiva zemljevid (?) v slovenskem jeziku. Primorci so ravno zdaj dobili laški atlant, ki se bo gotovo vrival v tamošnje slovenske šole, za Štajarsko pa je pred leti založil Hölzl na Dunaju stenski zemljevid, sicer nemški, a spodnji Štajar je imel vsaj slovensko poimenovanje zraven nemškega. Ta zemljevid je pošel in nove izdaje ni zato, ker vladi seveda ni mar, posebno skrbeti za slovenske šole, od naše strani pa se ali ne stori nič, ali pa se ne postopa vzajemno, da bi se vsaj veči pomanjkljaji odstranili.

Mislim, da mi ni treba dalje razkrivati rane našega šolstva, ter da sem dovolj razodel, kar mi na srcu leži; zato ne govorim o učnih sredstvih, nazornem uku, naravopisju in prirodoslovju itd., koliko, kakšnih in odkod da je imamo, temveč najraje izrečem misel o prepotrebni organizaciji slovenskega učiteljstva. Ne da bi mogel veliko novega povedati, vendar mi je vroča želja, da bi se pospešilo delovanje na polji slovenskega šolstva.

V združenju je moč. To neovrgljivo resnico spoznavši združujejo se učitelji, odkar velja novi šolski zakon, po okrajih v posebna društva, katerih je na spodnjem Štajarju in na Kranjskem že precejšno število, celo tužna Istra ni zaostala in na Goriškem se je nedavno v tem smislu javil glas, ki naj bi ne ostal glas vpijočega v puščavi temveč

kak najhitreje spremenil se v meso in kri. Tem velevažnim društvom občni smoter je povzdignoti šolstvo na dostojno stopinjo in čuvati interes učiteljstva. Rad priznavajoč njih jako koristno delovanje vendar ne morem zamolčati, da njih vspehi niso toliki, kakor bi morali biti. To pa zategadel ne, ker ta društva med seboj niso dovolj tesno zvezana, ter dela večidel vsako za se brez enotnega po temeljnih idejah osnovanega načrta. Čujem očitati mi, da sem pozabil slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani. Nikakor ga nisem pozabil, ampak vesel sem, da društvo že imamo, katero je namenjeno biti zastopnikom vseh slovenskih učiteljev. Ali ravno to se temu najvažnejšemu vseh slovenskih učiteljskih društev dozda še ni posrečilo, kajti če se ne motim, nima ono izvan Kranjske veliko udov in od teh se je letošnjih občnih zborovanj v Ljubljani vdeležilo prav malo. V društvu pa, ki hoče kot prvi zastopnik slovenskega učiteljstva vzajemno in uspešno delovati, morali bi v istini biti zastopani učitelji vseh slovenskih pokrajin in sicer v dostojnem številu.

Gledé tega združenja se mi zdita dva načina najbolj važna; prvi, da učitelji vseh pokrajin v velikem številu neposredno vstopijo v središčno društvo v Ljubljani, drugi pa, da se učitelji vsake kronovine med seboj ožje združijo v večja društva po izgledu nemških „Landeslehrerverein-ov“; vsako posamezno učiteljsko društvo je ud temu širjemu in to pošilja svoje zastopnike v središčno društvo v Ljubljani, katero bi v tem slučaju moralo prevzeti nalogo stalnega odbora. Ko bi bili Slovenci administrativno združeni, bi se prvi način lahko dal izvršiti, po vladajočih še neugodnih razmerah pa bo drugi način bolj primeren. Sicer nikakor ne smatram teh nasvetov kot edino veljavnih, ampak želim le, da se to imenitno vprašanje spravi na dnevni red. Gospodje učitelji, ki šolske razmere najboljše poznajo, bodo stvar sami najboljše ukrenoli, ako jim je mar za-njo.

Da mnogoteri od njih živo čutijo potrebo boljše organizacije, temu v dokaz mi je mili „Popotnik“ sam, ki je, še ni dolgo tega, spregovoril razumljivo besedo o tesnejši zvezi spodnještajarskih učiteljev. Le čvrsto na delo in Bog daj srečo!

Delokrog občni zvezi slovenskih učiteljev bil bi jako obširen: Po medsebojnem občevanju seznanjati se s pomanjkljivostmi in potrebami vsega slovenskega šolstva, sporazumevati se o vzajemnih naporih v celote tikajočih se zadevah, organizovati in po složnem načrtu razdeljevati delo, pospeševati pomnožitev šolske literature, vzpodbujati in pridobivati mož, obrtnikov in trgovcev na domačih tleh, za izdelovanje in zalaganje učnih sredstev dobre baže in poštene cene, rabljivemu blagu poskrbeti ministerske aprobacije; pri večih stvareh, kakor so n. pr. stenski zemljevidi potegovati se za vladino djanstveno ali vsaj moralično podporo, in pogajati se glede založništva z večšimi firmami v Zagrebu, na Dunaju ali v Pragi.

Vzajemno in dosledno postopanje vzbudilo bi podjetnikov na ponud, ako bi se jim le zagotovilo kupcev. Učiteljska zveza, oziroma nje središčni odbor bi imel tudi skrbeti, kako bi se slovenski učitelji na primerni način seznanili z vsem tem, kar na šolskem polju imamo, naj-li so šolske knjige ali učna sredstva in pripomočki ali knjige primerne za učiteljske in šolske knjižnice. To bi se vtegnilo izvesti po posebej tiskanih imenikih ali po slovenskih šolskih listih. Po medsebojni podpori bi se naj na važnejših krajih učiteljske knjižnice preustrojile v stalne zbirke vsakovrstnega šolskega blaga, iz katerih bi počasi tu ali tam vzrasla stalna razstava, kakor že jedno imajo nemški učitelji, itd.

To v blagovoljni prevdarek, pa veselo novo leto, vsem slovenskim učiteljem!

Žalčan.

# Imenitnost šolskih vrto v etičnem oziru.

Kdor prelepi učitelj prav spozna, kdor popolnoma umé nja pomen v odgojo in omiko človeštva, v razširjenje občekoristnih nauk, v prospeh in povzdigo telesne in dušne blaginje mej ljudstvom, tisti bode gotovo pritrđil, da ostane ljudska odgoja saj deloma tako dolgo nepopolna, dokler se ne bode že v mladini, obiskajočej šolo vzbujalo veselje in radost do dela.

„Ljudski učitelj posluje in živi v sredi mej ljudstvom, ktero ga mej svoje prišteva. Zato tirja od njega več srca, kakor da bi vedelo, da nja vrednost leži bolj v sreú nego v glavi. Od njega pričakuje, da uči iz srca v srca, in da nja življenje priča o resnici njegovega nauka. Da je temu tako, bodi vsak učitelj popolnoma prepričan, in bolj ko si tega uverjen, večja je tvoja vrednost“, pravi Kellner.

Ljudski učitelj mora tedaj žive ljubezni do ljudstva napolnjen biti, ako hoče v besede pravem pomenu biti to, kar je. Ako je pa prave in čiste ljubezni do ljudstva navzet, tedaj ni dvomiti, da se bode potrudil, to ljubezen tudi dejansko kazati. On se ne bode s tem zadovoljil, da natančno izvršuje svoje dolžnosti v šoli, temveč bode tudi izvan šole občekoristno deloval. Prizadeval si bode, kolikor mogoče, občno blaginjo pospeševati. Da bode pa to njegovo prizadevanje toliko več vspeha imelo, se ne bode samo sam čvrsto dela poprijel, temveč bode tudi v izročenej mu mladini že za rana vzbujal veselje in ljubezen do dela. Način in pot, po katerem je to doseči, je različen; na kmetih, pa se mi šolski vrta v dosego te svrhe naj primernejši dozdevajo.

Da je treba ljudski pouk tako vrediti, da se otroci privadijo tudi delu, tega ne tirjajo samo sloveči pedagogi, temveč tudi možje, ki so kakor koli na odgojo ljudstva vplivali, sploh vsi, katerim je bilo mar za pravo ljudsko srečo. Tako velevala že sloveči Kant: „Otrok naj igra, naj se kratkočasi, naj pa tudi dela, in velike važnosti je, da se tega zgodaj privadi.“

Niemeyer povdarjajoč nujnost dela, dečkom izrečno priporoča, da se urijo v povrtnih opravkih. Potem pa nadaljuje: „Ako pomislimo, kako močno delo na človekovo blagonravje vpliva, in da je temelj človeški družbi, tedaj moramo priznati, da njegovo preziranje znači veliko pomanjkljivost v odgoji.“ Temu pritrjujejo tudi najslavnejši pedagogi, kakor Rochov, Loke, Pestalozzi, Kindermann in drugi.

In kako krasni so dotični izreki našega nepozabljivega, le za blaginjo svojega ljudstva živečega, knezo-škofa Slomšeka. Ta mož, ki se v učiteljskih krogih vse premalo ceni, čemur je vzrok ta, da se njegovi spisi dovolj ne berejo in ne poznajo; ta mož, kterega po vsej pravici k naj boljšim in naj odličnejšim pedagogom prištevamo, govori na pre mnogih mestih svojih spisov o pravi ljudski odgoji tako jedrnato in istinito, da se čudimo. In te svoje vzvišene nauke je umel, kakor malokdo v pristno domačo besedo ogrniti, tako, da jih mnogo v ljudskem pregovoru živi. Preveč bi se oddaljil od svojega namena, ako bi hotel njegova pedagogična načela zasledovati, le to hočem pokazati, da je tudi on tirjal, da se z ljudsko odgojo združi tudi primerno delo.

Slomšek učitelje in stariše opominja, da zgodaj privadijo otroke dela, in to še dalje izpeljuje rekoč, da se naj otroku prepusti drevesce ali par golobov v oskrbovanje, ker tako se bode zgodaj privadil delati, in upati je, da iz takih otrok vzraščajo skrbni in deloljubni ljudje.

Osobito pa povdarja sadjerejo, kajti je ta naj večje vrednosti sploh, otrokom pa naj primernejše delo. Zato velike in male s preblaženimi besedami spodbuja, da to prekornostno stroko kmetijstva z največjo skrbjo gojijo. Poslušajmo le nekatere teh izrekov: „Iz male peške vzraste veliko drevo! Blagor človeku, ki je rodovitno peško vsadil in ji skrbno prilival!“ — „Kdor sadunosno drevo vsadi ali požlahtni, za celo svojo hišo in rodbino veliko dobroto stori, ki bode mnogo let od drevesnega sadu uživala.“ — „Vsako požlahtnjeno drevo je velik domači zaklad, in kdor drevje sadi, denarje na obresti polaga za boljše čase tega sveta.“ — „Naj bi vsak mladenič svo-

jemu očetu vsako leto jedno pa tudi materi jedno sadunosno drevo, ktero je sam izredil in cepil v vezilo podaril; vrh tega še brat bratu, sestra sestri lepo drevce v godovno dala, hitro bi bila naša lepa in ljuba domovina krasen in vesel raj!“

Do učitelja pa bavečega se poleg poučevanja v šoli tudi še z sadjerejo, se s temi le besedami obrača: „Blagor človeku, ki tako lepo skrbi za srečo svojega naroda; v šoli bistri mladini um in žlahtni srca, po sadunosnih holmeih in dolinah pa skrbi za boljše čase tega sveta.“

V svojej slovečej knjigi „Blaže in Nežica \*)“ pa sklene nauk o sadjereji takole: „Vsak oče naj svojemu otroku, vsak kumej svojemu zetiču drevce vsadi, da z otrokom raste in sadu prinese. Nas že dolgo ne bo, drevo še bo rodilo in otroka nas spominjalo. Vsako rodovitno drevo je gotov dnar, ki iz zemlje eveti!“

Da je Slomšek kakor pričajo ravno navedeni izreki sadjerejo tako močno priporočal, je čisto umevno, ako pomislimo, da je vse njegovo dejanje in nehanje le na to merilo, da se ljudstva duševno in gmotno stanje povzdigne, in gotovo je pravo zadel, ako je v dosego tega smotra skrbno gojitev sadjereje kot posebno ugodno sredstvo pripoznal.

Če tedaj tako veljavni možje trdijo, da je bistveni pogoj dobre ljudske odgoje, da se otroci za rana delu privadijo; ako ti možje povrtna dela kot mladini najbolj ugajajoča nazivljejo, tedaj je pač jasno, da so učitelji, ki so odgojitelji po poklicu, dolžni, da tem tirjatvam po možnosti zadostujejo, ako nočejo na sé vzeti očitanja, da svojih dolžnosti povsem ne izpolnjujejo.

In zakaj ukazuje zakon, da se dekleta poučujejo v ženskih ročnih delih, ako ne zato da bi prihodne žene in gospodinje zgodaj uvidele, da je le pri delu prava sreča doma, da je ono naj zanesljivejši voditelj v destikrat razburjenih valovih življenja. Ako se tedaj dekleta že za časa svojega šolskega obiskovanja poučujejo in urijo v poslovanju primernemu njih prihodnemu poklicu, ali to dečkom ni toliko bolj potrebno, ker je ravno njim vsajeno, da se boré pozneje z naj različnejšimi okolščinami v življenju. O mladenču, kteremu se je že v prvi mladosti delo priljubilo, se ni bati, da bi se pozneje, in naj ga življenja britka osoda še tako hudo preganja, pogubil; v mladosti utrjena roka bode se krepko vsem viharjem ustavljala. Nasprotno so pa mrševi, delu odvajeni ljudje, vedno v veliki nevarnosti, da zgreše življenja pravo pot.

To je bil deloma povod ustanovitvi raznih delavniških šol; take delavniške vadnice so pa tudi šolski vrti, v kterih najde kmečka mladina dosti jej primernege dela, pa tudi mnogo veselja in kratkočasje.

Važnost in korist šolskih vrtov zdita se mi toliki, da jih je težavno vsestransko pojasniti in dostojno oceniti.

Oni so neusahljivi vir ljudske blaginje, ter povišujejo davkoplačilno moč države; lepo urejeni in oskrbljeni šolski vrti so naj lepši kinč vsake šole, in izvrstno sredstvo blagonravne izreje otrok. Učitelju pa je šolski vrt prostor, kjer najde po dneva dovršenem delu sladek odpočitek in mnogo nedolžnega veselja.

O veliki imenitnosti šolskih vrtov v povzdigo sadjereje, tedaj tudi v povzdigo davkoplačilne moči državljanov, mi pač ni treba govoriti. Opomnim le to, da dežele, v kterih se je sadjereja visoko popela, kakor po nekodi na Nemškem, v Avstriji pa na Češkem, slovó po svojem blagostanju daleč po svetu. In komu se je v teh deželah za preobilna drevesa, ktera so se že posadila in se še vsako leto sadé, zahvaliti, ako ne premnogim povsod po deželi ustanovljenim občinskim in šolskim drevesnicam? Le tako je bilo mogoče zadostno število dreves izrediti, ter jih po primeroma nizkej ceni med ljudstvo razdeliti. Isto tako se bode tudi pri nas sadjereja še le takrat do višje stopinje popela, kadar se bodo pri naših učilnicah zaporedoma ustanovljali šolski vrti. To trdi tudi česki poslanec Tausche rekoč: „Pot, po kterem je edino mogoče sadjerejo v vseh njej ugodnih krajih povzdigniti, drži po sredi skozi ljudsko učilnico.“

\*) Ta prezanímiva knjiga bi pač nobenemu učitelju manjkati ne smela. Dobiva se pri Leonu v Mariboru za 20 kr.

Sadna drevesa so pa tudi naj večja krasota in naj lepši kinč vsakega kraja in dežele. Kako krasen je pogled krajev olepšanih po brezštevlini množici sadnih dreves! Kako ljubeznjive so vasi in stani, kjer se posamezni hrami zakrivajo v nježno drevesno zelenje. Kako prijetno se je v spomladí sprehajati po sadunosnikih, kadar drevesa, stoječa v vsej svoji milej in prenježnej lepoti vzduh okolo sebe z dišečo vonjavo napajajo! In kdo je mej nami, kteremu se srce ne vzraduje nad drevesom v jeseni z božjim blagoslovom bogato obloženim? Rajska je dežela in blagi so ljudje, koder so vsi prazni prostori s sadnim drevjem posajeni! Zato pa tudi Slomšek svojemu Blažetu, zapuščajočemu domači kraj, mej drugim tudi to svetuje: „Prideš v kraje, kjer za cestoj sadunosno drevje raste, . . . . . tam moj Blaže je dobro ostati, najdel boš pridne in dobre ljudi“. \*)

Učitelju pa je lepo vreden šolski vrt dostikrat edini prostor, kjer se po dneva trudapolnem delu zopet okrepeča in razvedri. Zato pravi Kellner: „Učiteljem na kmetih bi pred vsem rejo sadja in cvetlic priporočal. To delo je že samo po sebi v tako prijazni in lepi zvezi z učiteljskim poklicem, da misleči, blagočutni človek tega ne bode lahko spregledal. Odkriva nam narave skrivno življenje, vzbuja v nas nade in želje v takej meri, da se nehoté s temi opravki spoprijaznimo in pri njih srečne počutimo“.

Ako je učitelj mož plemenitega srca in pravi prijatelj ljudstva, tedaj se bode v zavesti, da ravno po skrbni gojitvi sadjereje neizmerno veliko dobrega učini, presrečnega počutil. Zavest pa, da ves čas svojega življenja le v korist človeštva deluje, pomnoži zadovoljnost v trudapolnem poklicu. Če tudi učitelja prepogostokrat težijo njegove težke dolžnosti, če tudi se njegovo prizadevanje ne pripozna ter se le pre-rado z nehvaležnostjo plačuje, ako vstopi v svoj nježni vrtič, ter se ozira po življenja polni naravi, takoj na vse to pozabi, ter se na duhu in telesu z nova oživi.

In ako učitelj, ki je mnogo let v istem kraju deloval, zapazi, da se polagoma že prikazuje sad njegovega truda, da dobiva okolica od dne do dne drugo prijaznejše lice; ako opazuje, kako ginejo poprejšnje goline, umikajoče se ljubeznjivim sadovnikom; ako vidi, kako popred opustošene stane in vasi obsenčuje preljubo sadno drevje, in kako raste mej ljudstvom blaginja, ako vse to vidi ter ponosno reči zamore, glejte! to je storila moja roka, tako je to za njega blago srce in notrajno zavest gotovo nepopisljiva sreča. Kdor je namreč prav spoznal smoter svojega življenja, ter je tudi našel pravega voditelja na svojem potovanju, zanj gotovo ni lepšega, ne, kar bi ga bolj osrečilo, kakor omenjen delokrog, v kterem pregledujoč ustvarja, in ustvarjajoč pregleduje.

Šolski vrti podavajo tudi ugodno priliko, da se idealna stran odgoje bolj povdarja, da se učenci napeljavajo in spodbujajo v obče-koristno delovanje, ter se obvarujejo ozkosrčne samokoristi. Idealen je učiteljski posel, idealen mora biti tudi mož, ki ga izvršuje, in sadjereja ni zadnja, ki ga v njegovem vzornem početju utrjuje.

In ako je res, kar pesnik pravi, da vsak truden človek, spravljajoč se k večnemu počitku, rad zapusti križ, ki nosi njegovo ime, koliko srečnejši je potem učitelj, ki si je za svojega življenja brez števila spominkov postavil, ki ob bližajoči se smrtni uri še enkrat v duhu prehodi griče in doline, okinčane se sadnim drevjem, ktero bode še poznim potomcem o njegovi plemenitosti in velikodušnosti pričevalo.

Sé sadjerejo pridobé učitelji tudi več spoštovanja in ljubezni mej ljudstvom, ktero bode njih ime deset- in desetletja v blagem spominu ohranilo. Zdavnej so že strohnele kosti preblagega učitelja v Lembahu, poslej pri sv. Martinu pod Wurmbergom, Janeza Cvek, pa njegov spomin še živi povsod, koder je hodil in deloval ta plemeniti mož. Tudi Musi, bivši učitelj v Šoštanju že zdavno počiva v tihem grobu; kar pa je njegova blažena roka dobrega storila, to je ostalo, in ljudstvo še polno hvaležnosti o njem pripoveduje. Naj bi nam vsem taki možje bili v vzgled in spodbujajo!

Omenim naj tudi, da se mnogo občin že s tem zadovolji, ako le učitelj otroke skrbno poučuje, ter mu radovoljno prepusté ali drevesa, ali pa mu na kaki drugi način trud poplačajo.

(Konec prih.)

# Najžlahtnejše dišave.

(Obravnava 35. berila v II. Berila.)

## 1. Uvod.

Kedaj sneži? Kedaj deži? Kako imenujemo viharen dež? (ploho). Koga od vas je že ploha dobila? Kam bežijo ljudje pred ploho? Kam pa ne smemo iti vedrit? Povej mi imenitnega gospoda N.! (škof, cesarjev namestnik itd.) Še imenitnejši so: cesar, kralj, knez, grof itd.

## 2. Učitelj pripoveduje.

## 3. Učitelj enkrat prebere branje.

## 4. Otroci ga preberejo enkrat ali dvakrat. \*)

## 5. Čitanje in razlaganje.

Kako se glasi naslov temu berilu? Kaj se imenuje žlahtno? [žlahtno = prežlahtno = dragotno = imenitno = predrago = preslastno = prijetno.] Kar diši, se imenuje dišava. Kteri ve kako dišavo? Pazite! Dišave ali vonjave so take koreninice, skorje, listje, cvetki raznih rastlin, ki imajo v sebi posebno olje, ktero diši. Mnogo takih dišav nam tudi dela jedila okusna. Imenujte mi dišave iz naših krajev, ktere pridajamo jedilom! Goršica (goršica, Senf) žafran, janež, kumna, korjander, peteršilj, hmelj \*\*); iz tujih krajev pa žebinec ali nagelnova žbica, muškato ovoreh, poper ali peper (paprika) sladka škorjica ali cimet, vanilja, korenček ali imber (gimber Ingwer). Koga je dobila ploha? Knez je visok gospod, navadno vladar, vojvoda manjših dežel. (Glej stran 145.) Kaj je ploha? Glej str. 108 (Vjeti = nepričakovano dobiti, zaslediti). Kje je iskal imeniten gospod zavetja (pomoči)? Zakaj ne pod kakim drevesom? Kaj so jedli otroci? Iz česa se naredi močnik (podmetanica)? Iz moke, mleka ali sadja. Močnik je kašast. — Kako so otroci jedli? Kdaj pa jed ne diši? Kakšni so bili otroci? S čim se primerjajo? Kako sta kri in mleko? —

Pazite! Pravila. Ne jejte vročih jedil! Jejte vselej pristojno in ne preveč. Zgrizite tudi vsako jed prav dobro z zobmi ter ne požirajte celih kosov. Kar ne pojedete, si hranite, ali dajte siromaku, po zimi pa se usmilita v bogih pticah in jim potrosite drobtinice ali zrna! Po jedi si je dobro zobé, usta umiti! kako? Pred jedjo in po jedi pa molite „Oče naš“, kajti, kjer se ne moli, tam ni blagoslova božjega.

**Zapopadek 1. odstavka.** Knez v kmečki hiši, ko so otroci objedovali

2. Beri dalje! Kako je . . . . . lica?

Kdo se začuduje? Nad čim? Kaj je nasprotno prosti (pusti) jedi? Imenitna. Kdaj rečemo prosta beseda, prosto ljudstvo, prosti stavek i. t. d. Beseda „prosto“ ima več pomenov. Tudi prosta jed je zdrava! Prigovori: Bolje je črn kos kruha, ko prazna torba“, „Bolje je hranjeno jajce, ko sneden vol“ nas učijo, da moramo z malim in prostim zadovoljni biti. Imenujte mi še nekaj priprostih jedil! krompir, fižol, repa, mleko, leča, sočivje i. t. d. Nekaj imenitnejših! Rezance, krpice, riž, govedina, teletina, svinjina, kuretina, potica i. t. d. Kedaj pridejo imenitne jedi na mizo? Kdo pa ima vsak dan imenitne jedi? So pa taki ljudje bolj zdravi, kakor mi? Živijo dalje kakor mi?

**Zapopadek 2. odstavka.** Začudenje kneza nad prosto jedjo in trdnim zdravjem otrok.

3. Mati odgovori . . . . . slaščice. „Čitaj N!“ Kaj odgovori mati? Je li mislila pravih dišav? Kaj je prva dišava? „zaslužek“, druga je glad, in tretja zadovoljnost.

Česar jih mati ne privadi? sladkosnednosti! Imenujte mi še te tri dišave!

\*) To se stori zato, da otroci potem, ko se začne branje od stavka do stavka ponavljati, ne berejo iz gole radovednosti dalje, kakor učitelj ve.

\*\*) Učitelj naj te dišave tudi pokaže.

Vzgojno. Ali si vi otroci tudi že sami zaslužite vsakdanji kruh? Kdo vam ga daje? Zdaj se vam je treba pridno učiti, da, ko odrastete, si boste mogli sami kruha služiti. Pregovor pravi: „Kdor ne dela, naj ne je“. Tudi si morate svojim starišem vsikdar, če vam kruha ali kaj drugega dajo, lepo zahvaliti. Hvaležni otroci poljubijo jim roko in rečejo: „Lepa hvala! Bog povrni i. t. d. Boste tudi vi tako storili?“

**Zapopadek 3. odstavek.** Odgovor materin: Troje dišav je, ki jedilo slade 1. Zaslužek, 2. glad, 3. zadovoljnost.

6. Gladko čitanje, učenje na pamet.

7. Slovniške in pisne vaje.

A. Koga je ploha vjela? Kaj je kuharica vjela? Kje se je miš vjela? Pomen besede „vjela“ je različen. — Žlahtno, žlahtneje, najžlahtneje. Glej stopnjevanje pridevnikov str. 178. § 19. Naloga: Poiščite v tem berilu vse pridevnike in jih zapišite v 3. (2.) stopnji.

B. Namestite sledeče besede z drugimi jim podobnimi in napišite prav lepo celo berilo! Najžlahtneje (predrage), kneza (vladarja), vjela (zaletelo), ploha (deževje), stopi (pride, gre), močnik (ječmenček), dišalo (se prilegalo, teknilo) veselje (radost), čvrsti (močni, krepki) lepi (čedni), mater (teto, kuharico), prosto (pusto) zajemajo (jedo), lica (obličja), odgovori (zavrne), dišav (vonjav), jedilo (kosilo), najpoprej (prvič), kosilo (obed), ničesa (nobeno reč) lačni (gladni) pridejo (stopijo), naposled (slednjič), privadim (učim).

8. K pravopisju v porabo. (Izpeljava besedi). s—z d—t š.

1. Sladkor ali sladkor sladi jedila in pijače. Otrokom je ovočje in grozdje slaščica. (*Leckerbissen*). Nektero vino je sladahnó (*süßlich*). Sladina ali sladkoba dela sladek slaj ali okus. Pivovarji rabijo slad, ki se pripravlja iz ječmena (*Malz*). Hina-vec se dela sladovnega. Nepoštenjak se rad sladkuje. Sladkosnedež je sladkosneden. Na Sladki gori blizo Slatine je lepa romarska cerkev. S zlatotopko (*Scheidewasser*) spozna zlatar pravo zlato. Zlatoritka je krasen metulj. Zlatovka je riba. Mnogo zlatič-nie ima rumen cvet. „Zlatica rumena ko čisto zlato i. t. d.“

2. Močnik je vsem dobro dišal. Mati so imeli troje dišav. Dišek cvetlic je dišaven. Kupec prodava tudi dišave ali dišečnice. Polje in vrt razširjata dišeče dišilo (*Duft*). Ktere dišave smo zadnjokrat imenovali? žebinec ali nagelnova žbica, muškato v oreh, poper, sladka skorjica ali cimet, vanilja, korenček ali imber, žafran, janež, kumna, gorčica, korijander, hmelj i. t. d.

Karol Pestevšek.

## Metodična razprava kocke.

(Po navodu dr F. vit. Močnika spisal Velčki)

### a) Vvod.

Pri poduku v oblikoslovju je gotovo kocka najimenitnejše in najvažnejše učilo za ljudske šole, kajti po primernem pozorovanju tega učila si dobodó učenci tisto svoto pojmov, katerih za dovoljno napredovanje v tem predmetu že v početku potrebujejo. Iz kocke izvirajo pa dalje tudi pomisli (*Vorstellungen*), ktere ša le sčasoma postanejo izvod gotovih pridelkov otroškega mišljenja v tem oziru.

Kako ima učitelj pri obravnavi kocke metodično postopati, to naslikati je danes moja naloga. Se je li mi posrečilo, jo dovoljno izvršiti, bodo sodili častiti bralci — tovarši. Pri obravnavi bodem se držal tega le načrta:

### b) Črtež (razporedba, dispozicija).

#### I. Telo.

A. Razvoj pojma telo. B. Vtrditev pojma: a) predmeti otroškega zorokroga so telesa, b) kocka je telo, c) kocka ima tri prostornosti. C. Vsako telo ima tri prostornosti. D. Ponovitev celega.

## II. Ploskev.

A. Razvoj pojma „ploskev“. B. Vtrditev pojma. C. Število ploskev na kocki. D. Kakošnost ploskev. E. Število prostornosti. F. Vrste ploskev. G. Leža ploskev v prostoru. H. Leža druge ploskve proti drugej. I. Površje.

## III. Rob (črta).

A. Razvoj pojma „rob“. B. Vtrditev pojma. C. Število robov na ploskvi. D. Kakošnost robov. E. Črta. F. Število prostornosti. G. Vrste robov. H. Leža robov v prostoru. I. a) Leža drugega roba proti drugemu, b) leža robov proti ploskvam. K. Razvoj pojma lik (figura). L. Vtrditev. M. Vrste likov. N. Obod.

## IV. Pika.

A. Razvoj pojma „oglišče“. B. Vtrditev. C. Pojem pika. D. Vtrditev.

## V. Kot.

A. Pojem „pravi kot“. B. Čveterokotnik. C. Število kotov na kocki. D. Kvadrat. E. Pojma „skladen“, „podoben“. F. Pojem „pravilen“. G. Pojem „steber“. H. Kocka je navpičen steber.

## VI. Mreža.

### c) Razprava.\*)

Koliko učencev vas sedi v tej klopi? (četirjē.)

Še zamore peti učenec v klopi sedeti? (Da.)

Še zamore šesti učenec v klopi sedeti? (Ne.)

Zakaj ne? (Ker nima prostora.)

Česa tedaj potrebuje učenec, da more sedeti? (Prostora)

Kaj je to? (Steklenica.) Učitelj jo zapolni z vodo.

Vlij še več vode v steklenico! (Ne morem.)

Zakaj ne? (Ker ni prostora.)

Česa potrebuje tudi voda?

Česa potrebuje miza?

Učitelj: Kar potrebuje prostora, se imenuje telo.

Kaj je človek?

Kaj je voda?

Kaj je miza?

Imenujte telesa!

Kaj je tudi to? (Učitelj kaže na kocko.)

Kaj je kocka?

Kaži, kje se začne kocka na desni? (Učenec kaže ter reče: Tukaj se začne kocka na desni.)

Kje se konča kocka na levi?

Učitelj: Kocka se prostira od desne na levo. Reci ta stavek! Ti!

Učitelj: Tudi smemo reči, kocka ima prostornost od desne na levo. Ponovi!

Kje se začne kocka predej?

Kje se konča kocka zadej?

Kocka se prostira tudi od predej na zadej. Reci ta stavek!

Kako še zamoremo reči? Kocka ima prostornost od predej na zadej.) Ponovi!

Kje se začne kocka spodej?

Kje se konča kocka zgoraj?

Kocka se prostira tudi od spodej navzgor. Ponovi ti!

Kako še lahko rečemo? (Kocka ima prostornost od spodej navzgor.) Ponovi!

Koliko prostornosti ima kocka?

Imenuj jih! (Od desne na levo. . . . .)

Mislite si zdaj da ne stojite pred to kocko, ampak pred hišo, na kateri vidite pred saboj celo vrsto oken!

Kako se imenuje pri hiši prostornost od desne na levo? (dolgot.)

Kako prostornost od predej na zadej? (širokost.)

\*) Učitelj postavi kocko tako, da ležite dve ploskvi vodoravno in da je jedna ploskev proti učencem obrnena.

Kako prostornost od spodaj navzgor? (visokost.)  
 Tudi pri kocki se imenujejo prostornosti tako.  
 Kako se imenuje na kocki prostornost od desne na levo?  
 Pokaži dolžnost koeke!  
 Kako se imenuje na kocki prostornost od predej na zadej?  
 Pokaži širokost koeke!  
 Kako se imenuje na kocki prostornost od spodej navzgor?  
 Pokaži visokost koeke!  
 Koliko prostornosti ima koeke?  
 Kako se imenujejo prostornosti koeke?  
 Pokaži dolžnost mize!  
 Pokaži širokost mize!  
 Pokaži visokost mize!  
 Kako se imenujejo prostornosti mize?  
 Koliko prostornosti ima mize?  
 Kako se imenujejo prostornosti hiše?  
 Koliko prostornosti ima hiša?  
 Kakošna je klop? Učitelj kaže prostornost od desne na levo, (klop je dolga.)  
 Kakošna je še? (Široka.)  
 Kakošna še? (Visoka.)  
 Kakošna je knjiga? (Dolga — široka — visoka.)  
 Kako še zamoremo reči namesto knjiga je visoka? (Debela.)  
 Kaj je bolje reči, knjiga je visoka ali knjiga je debela?  
 Kako bomo tedaj imenovali pri knjigi prostornost od spodej navzgor?  
 Ktero telo še ima debelost? (tabla, ravnilo, deska, papir, ako so položena.)  
 Kako se imenuje pri stolpu prostornost od spodaj navzgor?  
 Kedaj se imenuje prostornost od spodej navzgor visokost, kedaj debelost? (Ako je prostornost od spodaj navzgor velika, imenuje se visokost, ako je majhna, debelost.)  
 Imenujte telesa in jih prostornosti!  
 Koliko prostornosti ima vsako telo?  
 Kako se imenujejo prostornosti vsakega telesa?

(Dalje prih.)

## Dopisi.

### „Popotniku“.

↑ Kar potovaje skrbno boš nabral,  
 In za poduk nam in zabavo dal.  
 Nas bode neprestano veselilo;  
 Tvoj trud naš trud poplačal bo obilo.  
 Od vseh strani, kder so slovenski sini,  
 Prek strmih gor, prek senčnatih dobrav  
 Odmeva naj presrečni Ti pozdrav  
 Po naši dragi, krasni domovini!

B Flegerič.

**Maribor.** V nedeljo 26. nov. pr. l. se je vršila v telovadnici tukajšnjega učiteljskega doma lepa svečanost, ktera se smelo najlepši vzor človekoljubnega početja imenuje. Mariborčani smo namreč tako srečni, da imamo v svojem mestnem okrožju že čez 10 let društvo, ktero brez ozira na vsako strankarstvo in različnost narodnosti brez najmanjšega hrušca — celo na tihem goji in zasleduje blagi namen vbožnim starižem olajšati skrb, svoje šole obiskajoče otroke za zimo obleči in obuti in jim tako redno obiskovanje šole mogočno storiti. Vsako leto potroši društvo v ta namen čez 1000 gld. — in če pomislimo, da se potrebna svota razun tega, kar vržejo društveni doneski, le pri človekoljubnih dobrotnikih po društvenih odbornikih nabere, tako

lahko trud in požrtvovalnost teh izkrenih prijateljev otrok in šole vredno ocenimo. Letos je društvo 216 otrok — učencev in učenk mestnih in okoliške šole deloma celo obleklo, deloma pa samo obulo. Kar se je dalo, je bilo izvrstna roba in okusno narejeno. Toda k naši svečanosti! Že ob 9. uri so bili dotični otroci povabljeni se v imenovani dvorani zbrati, kjer se jim je serviral tečen zajutrek. Točno ob 10. pa so učiteljski pripravniki pod vodstvom našega marljivega domoljuba Janeza Miklošič-a zapeli svečanosti primerno pesem, in društveni podpredsednik gospod Janez Schmitter je govoril slavnostni govor, s katerim je namreč povdarjal imenitnost rednega obiskovanja šol od strani učencev, ter se spominjaje daritelja in varitelja šolskih postav našega presvitlega cesarja sklenil svoj govor z navdušenim 3kratnim „živijo“. Dobro vibrani zbor pa je zapel cesarsko pesem. Učiteljica gspdna. Matzenauer je potem z ginljivo besedo navzoče stariše posebno matere opominjala, kako da naj doma skrbno pospešujejo odgojo otrok, da bodo dobre državljane in pridne člene človeške družbe izredile. Zopet dobro vbrana primerna pesem in vršila se je razdelitev pripravljenih daril med otroke, kateri so tega trenutka že prav željno pričakovali. Da se je tudi mnogobrojnega občinstva te svečanosti vdeležilo, nam ne bo treba posebno naglašati. Kjer se otroci veselijo, se tudi odrasčeni radi pridružijo. Bog nam daj še mnogokrat tako lepih prizorov; naj pa tudi Bog vljudno početje blagega društva blagoslovi in mu podeli najlepši uspeh!

**Iz Dravskega polja**, na sv. Silvestra dan. „Dragi Popotnik“. Tvoj zadnji list nam je naznanjal Tvojo preseljitev v Maribor in nam rozodel, da bodeš zopet, ko s prva po dvakrat na mesec izhajal. Ta potreba se je davno že v raznih učiteljskih krogih prav živo izrekla. Tri leta si veselo v razne pokrajine korakal in dopolnil si svojo triletno službo pri bratih učiteljih in drugih domoljubnih Slovencih. Mislim, da Ti je vsak domoljub, posebno pa vsak slovenski učitelj hvaležno in veselo odpiral vrata in Te prijazno sprejemal. Prinašal si nam te kratki čas veliko koristnega in mikalnega o šolstvu; nadjamo se po vsej pravici tega tudi za prihodnje, ker slovenskega pedagogičnega časopisa nam je res treba. Zatorej upam, da bode podpora gg. kolegov tudi močna in izdatna. To zadnje bomo posebno pokazali s tem, da hočemo spolnovati, kar smo dolžni kot učitelji, kot udje tega lista, kot domoljubi! Tedaj bo tudi „Popotnik“ izpolnjeval svoj poklic in vedno častno zastopal učiteljstvo. Spodnjega Štajarja. Na vesel napredek tedaj! Vsak bodi lev na svojem mestu, in „naprej!“ naše geslo. Kreпка na delo, ker časi so resni! Srečko.

**Iz Celja**. Dne 7. dec. m. l. je Celjsko učiteljsko društvo zopet redno zborovalo v Celjski okoliški šoli. Sešlo se je bilo 22 udov. Ko je g. predsednik Lohan točno ob 11 uri sejo otvoril, ter navzoče prijazno in srčno pozdravil, prečital in sprejel se je zapisnik novembrovega zborovanja. Potem sta se objavila dva dopisa od štajarske učiteljske zveze. Ravnateljstvo te zveze v enem dopisu naznanja, da se je obrnilo do vseh avstrijskih deželnih učiteljskih zvez z prošnjo, naj pri časopisih (dnevnikih) vplivajo na to, da njim predalček za šolske in odgojevalne sestavke prepuščajo, kakor se je to v Gradcu že zgodilo. Drugi dopis obsega 5 točk, med katerimi so naj važniše te, da bo ravnateljstvo, vstrezajoče želji zadnjega dež. učit. zbora o stanju upokojniškega učiteljskega zaklada o svojem času v „Paedag. Zeitschrift“ poročalo. Naznanja se dalje, da pripravnega prostora za „učiteljski dom“ v kaki privatni hiši najti ni bilo, mogoče, da pa je ravnateljstvo z gostilničarjem pri „cesarski kroni“ (Kaiserkrone) za učitelje sklenilo jako primerno pogodbo. Pri omenjenem gostilničarju v barvarjevi ulici št. 6 plačevali bodo učitelji od sobe čez dan 20. čez noč 50, za kurjavo po 30 kr., izjemši nadarke za postrežbo. Učitelji, kateri se hočejo te polajšave vdeležiti, morajo pa dokazati, da so udje štaj. učit. zveze. V ta namen se njim bodo podajale od predsednikov učiteljskih društev posebne karte na ime. Tudi g. dež. šol. nadzornik Rožek obljubil je ravnateljstvu učiteljske zveze, da mu hoče vsikdar naznaniti, kadar ide od doma. Kdor tedaj želi poizvedeti, je li ravno imenovani gospod nadzornik v Gradcu ali ne, naj se po vračujočej se listnici, ktera stane 4 kr., do ravnateljstva obrne. Poslala se je tudi našemu društvu knjižica „Graz von Ilwof und Peters“, ktera se je hvaležno sprejela. Temu je sledila g. Fr. Gaberšekova razprava „o razvoru in razvoju jezika“. Omeniti mi je, da je bil ta govor jako zanimiv,

temeljit pa tudi obširen in g. poročevalec je žel vsestransko pohvalo. Tudi g. Brezovniku kot poročevalcu o „Slov. učit. društvu v Ljubljani“ se je društvo dostojno zahvalilo. Med tem pa sta bila oba kazalec na uri že precej daleč onkraj številke ena prilezla in učni poskus g. Pečovnika kakor tudi razprava o telovadbi od g. Brezovnika sta se morala preložiti na prihodnjo sejo. Društvu sta na novo pristopila gg. T. Grah in pa V. Jug oba iz Št. Jurja n. j. žel., J. Šeligo od sv. Jederti pa je izstopil.

Miha Kokót.

**Iz Ljutomera.** Dne 6. novembra 1882 je imelo ljutomersko učiteljsko društvo svoj občni zbor, pri katerem so bili g. Kryl prvosednikom, g. Horvat namestnikom, gospodična Ekl blagajnikom in Kovačič tajnikom izvoljeni. Po zborovanju je Kovačič predlagal, da si društvo za prihodnje leto „Popotnika“, „Učit. Tovariša“ in „Vrtec“ naroči. Predlog se je sprejel. Dne 14. decembra je imelo društvo svoje mesečno zborovanje. Predavala sta gspdc. Preširen „O vzgoji ljubezni do domovine“ in Kovačič „O prirodopisju“. Predavanje obeh je bilo od navzočih pohvalno sprejeto. Pri raznih predlogih se oglasi eden navzočih udov in preti odboru, da bodejo vsi zunajni udje izstopili ali pa ne bodo več plačevali, ker niso „Popotnika“ za čitanje dobivali Ubogi udje! ubogi g. urednik! po mnenju teh gospodov bi smeli prihodnjic le kakih 15 listov izdati. namreč za vsako društvo eden iztis (kajti toliko društev imamo na Spod. Štajarskem), da bi se ta od enega do drugega pošiljal. Koliko bi potem list stal ne vemo\*). O egoizem! ti dobivaš vedno več korenine! Sploh pa Vam moram naznaniti, g. urednik in častiti čitatelji „Popotnika“, da je naše društvo menda naj bolj na slabem od vseh spodnje štajarskih; manjka mu namreč pravega duševnega življenja, ktero je pa za uspešno delovanje takega društva neobhodno potreba in to zato, ker je vdeležba pri zborih od strani udov navadno premlačna. Bode li imelo naše društvo v novem letu več sreče, kakor je je v lanskem imelo? Experimenta docebunt.

Kovačič.

**Iz Brežic,** dne 3. januarja 1883. Malokdaj smo starega leta dan tako veselo in tako uspešno obhajali, kakor lani. Tukajšni učitelji obeh šol so priredili veselico, ktere čisti dohodek je namenjen podpori ubogih učencev. Bilo je vse po koncu, mladi in stari, vsi so prinesli z veseljem manjše in večje doneske za ubogo mladino. Vse je bilo prav židane volje, ni ga bilo ne enega temnega obraza videti. Da imajo Brežčani še mnogo občutka za blago stvar, potrjuje to, da je čisti dohodek znesel 72 gold. 86 kr.; stroškov je bilo 32 glđ. 37 kr.; — vsкупnega dohodka tedaj 105 gold. 23 kr. Vsled tako dobrega uspeha, smo rajali v veselem plesnem venčku blizo do svetlega novega leta.

M.

**Iz Rogaškega okraja.** Kakor si predragi „Popotnik“ vže naznanil, smo se združili učitelji našega okraja z učitelji šmarskega okraja v eno dušo in telo. namreč v „Šmarijsko rogaško učiteljsko društvo“. Kak napredek to za učitelje rogaškega okraja pomeni, vsakdo zamore presoditi, komu so tukajšne razmere le količak znane. Da bode društvo dobro napredovalo, se je vže pri prvem skupnem zborovanju v Šmarju 9. dan novembra m. l. pokazalo. Vse je bilo nekako veselo in spodbujano kupno delovati za naše pravice, za naš napredek in za naš narod! Ko se je dnevni red končal, pretresovali so se razni predlogi. Najvažnejši je bil ta, da bode učiteljsko društvo gojilo tudi petje za moški zbor. Skladatelj in v tej stroki izveden gospod nadučitelj F. Jurkovič je bil enoglasno za voditelja pevcev izbran. Zbor bode imel 15 pevcev. Za vsaki mesec bodete odločeni dve pesni, kteri se pošljete posameznim na dom. Po vsakem zborovanju bode potem vaja. Da se posamezniki dolgočasnega prepisovanja, izogneja bode g. Jurkovič po hektografu pomnožil posamezne glase. To je dobro in posnemanja vredno. Bog nam daj v novem letu srečo, da se mnogokrat radostno snidemo!

B. R. N.

\*) Ko bi vsi slov. učitelji bili mnenja dotičnega gospoda, bi ne imeli nobenega slovenskega šolskega lista, kajti brez izdatne gmotne podpore od strani tistih, za ktere je namenjen, nobeden časnik obstati ne more.

## Slovstvo.

„Slovenska mati.“ Tako se zove 48 strani velike osmerke obsezajoča knjižica, ki jo je spisal celjski, po slovenskem Štajerskem obče znani veteran in visoko čislani narodnjak dr. Štefan Kočevar. Slovenske matere, katerim je v prvi vrsti namenjena, našle bodo v nji dosti lepih in koristnih nauk, kar se tiče oskrbovanja otroka in njegovega razvoja na duši in telesu v prvih letih, pa tudi, kako naj sebe in svoje otroke zdrave ohranijo. Zanimavala pa bode ta brošurica gotovo tudi učitelje in sploh odgojitelje. Ker ja pisana v jeziku, kateri je tudi prostemu ljudstvu razumljiv, je gospod pisatelj gotovo vstregel davno čutni potrebi in upamo, da v resnici svoj namen doseže, katerega je imel pred očmi pišoč to knjižico, kar mu iz srca želimo. Naznanjamo še, da se dobiva pri g. pisatelju v Celju ali v „Narodni tiskarni“ v Ljubljani, ter jo slovenskim bralcem prav gorko priporočamo. H.

Čestitarka, spisal Jos. Ljud. Varjačič, je prišla na svetlo v Zagrebu pri Mučnjak-Senftleбенu. Ta lična knjižica stane 40 kr. in obsega prav lfcne, tudi Slovencem lahko umliive čestitke za šolsko in odraslo mladež k godu, rojstnemu dnevu in k novemu letu; obsega tudi deklamacije in govore pri sklepu šolskega leta, nadgrobnice in nádpise, pa tudi veselo igro „Kolumbovo jajce“ za materni god ali rojstni dan. M. Ž.

[Encyklopädisches Handbuch der Erziehungskunde mit besonderer Berücksichtigung des Volksschulwesens.] Pod tem naslovom izhaja v žaložbi A. Pichlerjeve udove na Dunaju v mesečnih zvezkih po 30 kr. knjiga, ktera prinaša v alfabetičnem redu najpotrebniše reči iz splošne pedagogike in didaktike, iz splošne in specialne metodike iz šolstvenega znanstva (Schulkunde) pedagogične zgodovine, postavodajstva in statistike z ozirom na šolstvo in pedagog. pomožnih ved, psihologije, etike, logike in kul'urne zgodovine. Članki so sicer kolikor mogoče kratki, pa skozi in skozi temeljiti in zanesljivi; pa kaj bi v tem veliko govorili! Naznanimo samo, da nam to velevažno knjigo, ktero bi ne smela nobena učiteljska bukvarna (ne javna in ne privatna) grešati, spisuje pedagogična korifeja obče znani nčenjak dr. G. Lindner, sedanji c. kr. profesor pedagogike in filozofije na českem vseučilišču v Pragi, in mislimo, da nam je to slavno ime dovolj porok o vrednosti in temeljitosti knjige. Omenimo še le, da je tudi zunajna oblika knjige v dostojnem razmerju s vsebino in da namreč izvrstni portreti, diagrami, zemljevidi itd. razumljivost teksta izvrstno pospešujejo. Ker je cena z ozirom na njeno vsebino in zunajno obliko jako nizka, upamo, da najde tudi med našimi bralci mnogo kupcev. H.

## Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] je za novo šolo v Pernicah (Marenberg) 300 gld., za šolo v Lichendorf-u (Cmurek) pa 250 fl. podaril.

[V ministerstvu za uk in veroznanstvo] se je, kakor dunajskim novinam povzamemo, izdelal načrt zakona, po katerem bi se imela plača za gospode katehete na srednjih in ljudskih šolah vrediti. Ta načrt namerjava visoka vlada v kratkem državnemu zboru in posvetovanje predložiti.

[Štajerski c. kr. deželni šolski svet] je v sejah dne 7. in 21. pr. m. ukrenil, vse potrebno storiti, da se svečanosti, ktero priredi deželni odbor prve dni meseca junija 1883 v spomin 600letne zveze s preslavno Avstrijsko hišo pod milo vlado Habsburške rodovine, šole vdeležijo — je sprejel načrt ukaza na okrajne šolske oblasti radi premeščenje provizorično nastavljenih učiteljev in je predsedniku u Vu-hredu, baronu Oton Lütgendorfu za uspešno delovanje pri stavbi nove šole zahvalo in priznanje izrekel. Nadalje je odobril ustanovo obrtnijskega tečaja v Donavic-i in paralelke na Lojbnu; je razširil dvorazredno šolo v Ponkvi v trirazrednico in izrekel, da se ima sedanji provizorični 4. razred pri šoli na Kalvariji pri Gradcu zanaprej smatrati kot stalen.

[Slovensko politično društvo] je pri svojem zborovanju v Celju, dne 28. grudna enoglasno sklenilo, visoko vlado prositi, da se v Mariborskem učitel lišču vpelje slovenščina kot učni jezik. Dotična prošnja se je baje že visokemu ministerstvu za uk in veroznanstvo odposlala.

[Učitelji rogaškega okraja] so pristopili k šmarijskemu učit. društvu, katero bode vsled tega spremenilo svoja pravila in se imenovalo: „Učiteljsko društvo za šmarijski in rogaški okraj“.

[Ukaz c. k. štaj. dež. šolsk. sveta] od 7. dec. pr. l. katerega smo že zgoraj omenili, določuje, da se smejo prov. učitelji in podučitelji, kateri imajo spricalo zrelosti, od sedaj naprej le z dovoljenjem c. kr. dežel. šolsk. sveta „službeno“ premeščevati. Sploh pa bi se naj od okr. šolskih svetov dotični predlogi brez važnih vzrokov ne stavili, preden dotični učitelj drugega izpita ne napravi, kar pa postavno nobeden pred dvema letoma od 1. skušnje storiti ne more. Na slučaje, v katerih se posamezni svojevoljo na drugo mesto preseliti želi in za kako izpraznjeno službo prosi ter jo dobi, ta ukaz seveda ne vpliva.

[Umrli] je v Ptuj 18. grudna 1882 vpokojen nadučitelj Jakob Valenko 66 let star. Rajniki — poštenjak v vsekakem obziru — je mnogo let v Hajdinu služboval. Bodi mu zemljica lahka!

[Topla zima.] V okolici mariborški cveti (mesece decembra 1882): dišeča vijolica (*Viola odorata*), rudeča jagoda (*Fragaria vesca*), brezpečlja trobentica (*Primula acaulis*), jeternik (*Hepatica triloba*), spomladanski petoprstnik (*Potentilla verna*), beli petoprstnik (*Pot. alba*), grenkuljica (*Glechoma hederacea*, Gundelrebe), pegasta in škrlatna mrtva kopriva (*Lamium maculatum* in *L. purpureum*), dlakasta penuša (*Cardamine hirsuta* — behaartes Schaumkraut), plešec (*Capsella bursa pastoris* — Hirtentäschen), divji kapus (*Brassica oleracea*), mesobarvena vresnica (*Erica carnea*), marjetica (*Bellis perennis*, Gänseblümchen), poljski jetičnik (*Veronica agrestis* — Akerehrenpreis), čapljevec (*Erodium* — Reiherschnabel), regrad (*Leontodon Taraxaci*), navadni masleni grint (*Scuecio vulgaris*) in še nekaj drugih. — pr. —

[Število prebivalcev na zemlji] iznaša 1288 milijonov. Med temi se govori 3504 jezikov. Na vsej zemlji je 1000 raznih vër. Vsako leto umre okoli 333 milijonov ljudi vsaki dan 91 000, vsako uro 3700, vsako minuto 60 in tedaj vsaki trenotek jeden človek „lj. Gl.“

[Na Francoskem] se je od leta 1878 do 1881 postavilo vkupaj 8688 novih šol. Da se pa postava o obligatoričnem pouku po vsem skozi vpelje, moralo bode se še jih postaviti 27.475. Ker pa je razun tega še 43.611 šol preskrbeti deloma z novo šolsko opravo, deloma pa jim to popraviti in pomnožiti, iznaša denarna potreba za vse to 716,630.738 frankov, od katerih imajo srenje 316,576.152 frankov plačati.

[Tisočletno stensko pratiko] je vredil in prav umetno sestavil tukajšni c. k. uradnik Emil Stoerk. Nemški časniki jo prav pohvalno omenjajo in priporočajo. Tudi nam se to mnogo truda stoječe delo, katero nam predstavlja „kalendarij od četrтка 1. dne januarja 1801 l. do nedelje dne 31. decembra 2800 l. močno dopade ter se nam vredno zdi, da ga našim čast. bralcem prav gorko priporočamo. Na pregledno vredjeni tabli zamore namreč vsakdo brez posebnega truda najti, na kaki dan tedna je ali bode padel v teku teh tisoč kak določen datum Prestopna leta so rudeče tiskana. Ker je tudi zunajna oblika okusna, želimo tej „tisočletni pratiki“ da se vsaj v nekaterih hišah vsakega okraja omisli — Dobiva se posredno v vsaki bukvarnici neposredno pa pri pisatelju in založniku Emil Stoerk-u v Mariboru in velja 1 gld.

**Kratkočasnica.** Bistroumen učence. Pri slovniškem poduku reče neki učitelj: „Vsi samo-stavniki, ljubi otroci, kojim se v nemškem jeziku člen „das“ pri-stavlja, so srednjega spola. Povej mi Kokodaskar, katerega spola je „Kind?“

Kokodaskar: „Bi že zadel odgovor, ko bi meni gospod učitelj povedali, če je „Kind“ deček ali deklica. T. Dernjač.

## Vabilo

k glavni skupščini učiteljskega društva v Celju v četrtek dne 11. januarja 1883 ob 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi društvu. 3. Poročilo o delovanju društva l. 1882. 4. Učni poskus iz pisalno-bralne metode. (Gov. g. J. Pečovnik.) 5. Volitve. 6. Nasveti. K obilni udeležbi vabi odbor.

## Javna zahvala.

Pri Št. Jurju pod Donačko goro sta blagorodna gosp. Jožef pl. Wolter, vpo-kojen e. kr. nadporočnik in njegova milostljiva gospa 24. dne pr. m. pridne pa siromašne učence obdarila z obleko in šolsko pripravo. Obema se v imenu otročičev presrečno zahvaljuje

Solsko vodstvo.

## Premembe pri učiteljstvu.

Na Štajerskem. Gosp. Jož. Tičar je postal nadučitelj pri Ksaverju (Gornigrad), gosp. Ivan Tomažič učitelj v Tinjah (Slov. Bistrica); Franc Šetine pride iz Šmarj za zač. učitelja v Pontkvo (Šmarje), Vranker Jak poduč. od sv. Jakoba v slov. gor. v Makolje in Živko Janez supl. od sv. Roprt v slov. gor. v Laporje. Na novo nastavljeni so postali učit. pripravniki gg. Josef Fistravec supl. na Leitersberški šoli v Mariboru, Svetlin Josef podučit. v [Kamici (Maribor), Skrjane Felix podučit. pri sv. Ropertu v slov. gor. in J. Wermuth učitelj na nemški privatni šoli v Sevnici. Gospa Pavla Majcen je postala učiteljica ročnih del za Brezule in Rače, gospdčn. M. Majcen pa za sv. Barbaro in št. Martin. — V stalni pokoj stopil je podučitelj Jakob Šerak v Vojniku. — Irma Dominkuš podučiteljica pri sv. Marjeti poleg Ptuja je umrla. Naj v miru počiva!

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni: Gospod Teod. Josin na II. učiteljsko službo v Postojni; g. Jos. Gregorin na Črnučah; g. Henrik Podkrajšek na II. učit. službo v Borovnici in gospodičina Joh. Tominec na IV. učit. službo na Vhniki. Gospod Andrej Jekovec, učitelj v Ljubnem, je za trdno postavljen v Kamnogorico. Gospodičina Alf. Šušterčič, učiteljica v Trnovem, gre za odgotiteljico na Reko; na njeno mesto pride gospdč. Podkrajšek učiteljica v Vipavi. Gospdč. Krušič izprašana kandidatinja, gre za poduč. v Mižice na Koroško. Gosp. Maks Tomič, izprašan kandidat, je šel na nemško zasebno šolo v Majerle.

## Listnica.

Gosp. F. H. v G. Pismo. — G. J. K. pri sv. D. v L. in J. C. v L. Lepa hvala za poslano; pride v kratkem na vrsto. Prosimo, le tako naprej! G. A. G. v S. Hvala! Upamo, da nas boš v kratkem s kakim dopisom razveselili. G. St. M. v B. Kakor vidite, smo Vaši želji na drugi način vstregli in mislimo, da je bolje. G. A. P. v R. Prosimo nadaljevanja. G. R. T. K. v L. Trebalo je nekaj prenarediti in upamo, da Vam v tej obliki ravno tako ugaja. Prosimo večkrat! Gg. G. R. v B., N. S. v St. in A. K. v P. V tej obliki ni za porabo. — Vse gg. dopisnike prav lepo prosimo, da nam dopise naj manj 5 dni prej pošljejo, kakor list izide, za ktere so namenjeni! Našim častistim gg. čestitateljem k vredniškemu poslovanju izrekamo za mnogobrojne dokaze prijateljstva in kolegalne naklonjenosti presrečno hvalo. Tudi mi iz srca želimo, da bi naše delo bilo plodonosno, v kar pomozi Bog in sreča junaška! Za naš trud pa nas bode, kakor upamo, obilo število bralcev naročnikov popolnoma odškodovalo. G. I. St. tukaj. Dokler ne izvemo Vašega pravega imena na „Pasterko“ ne moremo ozira jemati, da si nam je tudi precej všeča.

**Opravištv.** Čast. gg. naročnike, ki so nam za pol leta samo 1 gld. 50 kr. poslali, opozarjamo na naročilne pogoje na čelu našega lista, ter je prosimo, da nam manjkajočo svoto z naročnino za drugo polleto dopošljejo.

Listu je priloženo priporočilo šolskih knjig.